

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра фінансів

ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(Шифри за ОПІ ПП 5.3.1в, ПП 5.7.1в)

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Лиса Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів;

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

«___» _____ 2017 року, протокол № ___

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Державні цільові фонди» складена відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», що затверджений рішенням Вченої ради Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара 2017 р.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є економічні відносини з приводу перерозподілу ВВП на користь держави, в процесі реалізації яких здійснюється формування, розподіл і використання коштів державних цільових фондів.

Міждисциплінарні зв'язки: в дисципліні «Державні цільові фонди» досліджуються основи формування й використання коштів фондів цільового призначення, що використовуються державою для реалізації соціально-економічної політики. Теоретичною та методологічною базою вивчення дисципліни «Державні цільові фонди» є дисципліни гуманітарної та загальноекономічної підготовки, в т. ч. «Макроекономіка», «Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система».

Програма навчальної дисципліни «Державні цільові фонди» складається з таких змістових модулів:

1. Державні цільові фонди як інструмент реалізації соціально-економічної політики держави.
2. Державні цільові фонди в Україні: види, призначення, особливості функціонування.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Державні цільові фонди» є ознайомлення з різними видами цільових фондів, що існують в Україні, з їх призначенням, правовим статусом, джерелами формування та напрямками витрачання їх коштів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Державні цільові фонди» є:

- оволодіння теоретичними знаннями в сфері формування та використання коштів державних цільових фондів, їх призначення та ролі в реалізації соціально-економічної політики держави;
- набуття практичних навичок щодо обчислення суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також аналізу структури й динаміки доходної та видаткової частин окремих цільових фондів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- соціально-економічну сутність, призначення та види державних цільових фондів;
- історію виникнення й розвитку цільових фондів;
- форми фінансового забезпечення соціально-економічних гарантій в Україні;
- правовий статус, завдання й функції окремих державних цільових фондів України;
- джерела формування та напрями витрачання коштів окремих державних цільових фондів;
- структуру системи управління державними цільовими фондами в Україні.

вміти:

- аналізувати структуру й динаміку доходів і видатків державних цільових фондів України;
- обчислювати розмір єдиного соціального внеску для різних груп його платників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3,0 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Тема 1. Державні цільові фонди як складова частина державних фінансів

Соціально-економічна сутність цільових фондів. Поняття цільових фондів та їх класифікація. Історія виникнення та розвитку цільових фондів. Взаємозв'язок цільових фондів з іншими елементами фінансової системи. Місце та роль спеціальних фондів у фінансових системах закордонних країн. Державні цільові фонди України (огляд).

Тема 2. Основи фінансування заходів щодо соціального захисту населення

Сутність соціально-економічних гарантій держави. Форми фінансового забезпечення соціально-економічних гарантій. Поняття соціального страхування. Порядок розподілу єдиного соціального внеску між цільовими фондами соціального призначення в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ В УКРАЇНІ: ВИДИ, ПРИЗНАЧЕННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Тема 3. Пенсійний фонд України

Правовий статус Пенсійного фонду України. Завдання й функції Пенсійного фонду. Кошти фонду (джерела формування та напрямки використання). Управління системою Пенсійного фонду України. Контроль за цільовим використанням коштів фонду. Пенсійна реформа в Україні, її етапи та складнощі.

Тема 4. Фонд соціального страхування України

Статус Фонду соціального страхування України. Завдання й функції Фонду. Управління системою Фонду. Джерела формування та порядок використання коштів Фонду. Облік та звітність про використання коштів Фонду. Контроль за формуванням та використанням коштів Фонду.

Тема 5. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття

Ринок праці: зайнятість та безробіття. Роль Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття в забезпеченні функціонування ринку праці. Джерела формування коштів Фонду. Порядок використання коштів Фонду. Контроль за надходженням та цільовим використанням коштів Фонду.

Тема 6. Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення (Фонд Чорнобилю)

Причини та передумови створення Фонду Чорнобилю в Україні. Основні завдання та функції Фонду, порядок утворення та використання коштів Фонду Чорнобилю. Контроль за використанням коштів Фонду. Зміна статусу та джерел формування коштів Фонду, починаючи з 1999 року.

Тема 7. Спеціалізовані цільові фонди України

Сутність та особливості функціонування спеціалізованих цільових фондів. Види спеціалізованих фондів. Державні цільові фонди економічного призначення, їх правовий статус і функції. Джерела формування та напрями витрачання коштів спеціалізованих державних цільових фондів.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література

1. Державні цільові фонди // Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. Л.К. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2011. – 558 с.
2. Волосович С. Державні цільові фонди в системі публічних фінансів / С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016. – № 4. – С. 129–137. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2016_4_11>.
3. Грушко В.І. Національні фінанси: підруч. / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка. – К.: ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК», 2017. – 656 с.
4. Завора Т.М. Соціальне страхування: навч. посіб. для практ. зан. – 2-ге вид., змін. і доп. – Полтава: ПолНТУ, 2016. – 319 с.
5. Кириленко О.П. Соціальне страхування: підруч. / за ред. О.П. Кириленко та В.С. Толуб'яка. – Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. – 516 с.
6. Тараненко В.С. Державні цільові фонди: навч.-метод. посіб. для студ. денної форми навчання, які навчаються за галуззю знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». – Д.: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2009. – 58 с.
7. Ткачук І. Г. Державні фінанси: підруч. / І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника», 2015. – 510 с.

3.2. Допоміжна література

1. Безугла В. О. Соціальне страхування: навч. посіб. / В.О. Безугла, Д.М. Загірняк, Л.П. Шаповал. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 208 с.
2. Андрейків Т.Я. Фінанси держави: навч. посіб. / Т. Я. Андрейків, М. В. Сороківська. – Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. – 249 с.
3. Замкова Н.Л. Державні фінанси / Н. Л. Замкова, І. В. Гнидюк, Ю. А. Романовська.. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – 463 с.
4. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: навч. посіб. / С.О. Кропельницька, Т.В. Солоджук. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 336 с.
5. Мальований М.І. Соціальне страхування: навч. посіб. / М.І. Мальований, П.К. Бечко, В.П. Бечко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 496 с.
6. Суспільні фінанси України: навч. посіб. / М. І. Карлін та ін.; за ред. М.І. Карліна, Н.В. Проць. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 301 с.
7. Тулай О.І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність / О.І. Тулай. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 414 с.
8. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України / А. М. Соколовська та ін.; за ред. Т. І. Єфименко. – К.: ДННУ «Акад. фін. упр.», 2015. – 444 с.

3.3. Нормативна та інструктивна література

1. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 06.12.1991 р. № 1931-ХІІ (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>>.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» від 28.12.2014 р. № 77-VIII. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/77-19>>.

3. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21.12.2016 р. № 1801-VIII. – Режим доступу: <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>>.
4. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 р. № 2017-III. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>>.
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>>.
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>>.
7. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>>.
8. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 26.06.1997 р. № 400/97-ВР (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/400/97-вр>>.
9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>>.
10. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 р. № 875-XII (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/875-12>>.
11. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>>.
12. Закон України «Про статус та соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 р. № 796-XII (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/796-12>>.
13. Закон України «Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 22.02.2001 р. № 2272-III (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2272-14>>.
14. Закон України «Про Фонд енергоефективності» від 08.06.2017 р. № 2095-VIII. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2095-19>>.
15. Закон України «Про формування, порядок надходження і використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення» від 10.02.2000 р. № 1445-III. – Режим доступу: <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1445-14>>.
16. Положення про виконавчу дирекцію Фонду соціального страхування України, затверджене постановою правління Фонду соціального страхування України від 24 січня 2017 р. № 5. – Режим доступу: <<http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/947885>>.
17. Положення про Державний інноваційний фонд України, затверджене постановою КМУ від 02.03.1998 р. №243. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/243-98-п>>.
18. Положення про Державну службу зайнятості, затверджене наказом Міністерства соціальної політики від 15.12.2016 р. № 1543. – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1723-16>>.
19. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене постановою КМУ від 23.07.2014 р. № 280. – Режим доступу: <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-п>>.
20. Положення про Фонд соціального захисту інвалідів, затверджене постановою КМУ від 14.04.2011 р. № 129 (у редакції наказу Міністерства соціальної політики України від 27.03.2017 р. №477. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11>>.
21. Порядок зарахування збору до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення і використання його кош-

- тів, затверджений постановою КМУ від 30.03.1998 р. № 396. – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/396-98-п>>.
22. Порядок формування та використання резерву коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, затверджений постановою КМУ від 15.04.2013 р. № 270. – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270-2013-п>>.
23. Постанова КМУ «Про затвердження бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2017 рік» від 01.03.2017 р. № 102. – Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/102-2017-п>>.

3.4. Методична література

1. Фінанси держави: метод. вказівки і завдання до практичних занять, самостійної роботи, тести для студентів ден. та заоч. форм навчання напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» / уклад.: Андрейків Т. Я., Сороківська М. В. – Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. – 101 с.

Інформаційні ресурси

1. Джерела (див. перелік навчальної та довідкової літератури, а також різні професійно орієнтовані періодичні видання вітчизняного та закордонного походження, наприклад, журнали «Фінанси України», «Економіка України», «Економіст» та ін.).
2. Мережа Інтернет: офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua; офіційний сайт Міністерства фінансів України – www.minfin.gov.ua; офіційний сайт Державної фіскальної служби України – www.sta-sumy.gov.ua; офіційний сайт Державної казначейської служби України – www.treasury.gov.ua; офіційний сайт Державної служби зайнятості – www.dcz.gov.ua, офіційний сайт Пенсійного фонду України – www.pfu.gov.ua, офіційний сайт Фонду соціального страхування України – www.fssu.gov.ua, офіційний сайт Міністерства соціальної політики України – www.msp.gov.ua, офіційний сайт Фонду соціального захисту інвалідів – www.ispf.gov.ua, тощо.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Державні цільові фонди» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на семінарських заняттях;
- письмових самостійних робіт.

Критерії успішності

Оцінки «відмінно» (А) заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли порядок формування та використання коштів державних цільових фондів, розуміють їх призначення та роль в реалізації соціально-економічної політики держави, вдало використовують отримані знання при розв'язанні поставлених завдань.

Оцінки «добре» (В або С) заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили знання основ функціонування державних цільових фондів і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «задовільно» (D або E) заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань самостійних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» еквівалентні оцінці «**зараховано**».

Оцінка «незадовільно» (FX) виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових знань основ функціонування державних цільових фондів або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Оцінка «незадовільно» еквівалентна оцінці «**незараховано**».